

๓. Guano deposits

แหล่งแร่ชนิดนี้เกิดจากการสะสมตัวจากมูลนกหรือมูลค้างคาวและซากกระดูกสัตว์
ในทะเลต่าง ๆ แยกเป็น ๒ ชนิด คือ Bird guano ซึ่งเกิดจากนกและ Bat guano ซึ่งเกิด
จากค้างคาว

Bird Guano

ได้จากการสะสมตัวของมูลนกและซากนกทะเลที่กินปลา แหล่งแร่แบบนี้ส่วนใหญ่
จะสะสมตัวอยู่บนเกาะซึ่งอยู่ไกลบริเวณที่มีน้ำทะเลขึ้นถึง หรือฝนตกชุก น้ำจะชะเอามูลนกและซากนก
ต่าง ๆ และละลายเอาฟอสฟอรัสเป็นกรดฟอสฟอริกไปแทนที่ในหินและหินที่รองรับอยู่ทำให้เกิดแหล่งแร่
ฟอสเฟตที่มีขนาดใหญ่และมีเปอร์เซ็นต์สูงได้ เช่น แหล่ง guano ที่เกาะโฮเชียน เกาะนอรูและเกาะ
คริสมาสซึ่งเป็นแหล่งฟอสเฟตที่มีคุณภาพดี อาจมี P_2O_5 สูงถึง ๘๐ % การแทนที่ของฟอสฟอรัสในหินที่
รองรับขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของหินที่รองรับ ถ้าหินที่รองรับเป็นหินปูนจะได้อะปาทิตในรูปของแร่ Apatit
ถ้าบริเวณไหนหินที่รองรับเป็นหินอัคนี ฟอสเฟตจะเกิดอยู่ในลักษณะของอะลูมิเนียมฟอสเฟต เหล็กฟอสเฟต
หรือเหล็กอะลูมิเนียมฟอสเฟต อย่างไรก็ตาม Bird guano ส่วนมากพบอยู่ในบริเวณเกาะหินปูน

Bat guano

ได้จากการสะสมตัวของมูลค้างคาว ภายในถ้ำหินปูน แหล่งแร่นี้มักจะมีขนาดเล็ก
กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ตามถ้ำหินปูน ในบริเวณที่มีฝนตกชุก เช่น ที่หมู่เกาะนิวกีนิ, นิวไฮแลนด์,
บอเนียว, ฟิลิปปินส์, ซาบา, สุมาตรา, อินโดจีน, พม่า, มลายู และประเทศไทย มูลค้างคาวทั่ว ๆ ไป
มี P_2O_5 อยู่ประมาณ ๑๐-๑๒ % ถ้ามีน้ำมาชะล้างฟอสเฟตในมูลค้างคาวก็จะละลายและไปสะสม
หรือแทนที่หินปูนอยู่ตามพื้นถ้ำ เกิดเป็นแหล่งฟอสเฟตที่มีเปอร์เซ็นต์สูง อาจมี P_2O_5 สูงถึง ๓๕ %
หรือมากกว่าซึ่งอาจเอามาใช้ผลิตปุ๋ยเคมีได้

วิธีการสำรวจฟอสเฟต

เนื่องจากฟอสเฟตมีส่วนประกอบไม่แน่นอน จึงมีลักษณะแตกต่างกัน ยากแก่การศึกษา
และค้นหา ไม่เหมือนแร่อื่น ๆ ซึ่งมีคุณสมบัติบางอย่างซึ่งสามารถจะดูได้ควยตาเปล่า ฉะนั้นการสำรวจ

ฟอสเฟตจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการสำรวจ ในการสำรวจฟอสเฟตชนิดที่เกิดจากน้ำทะเล โดยเหตุที่ฟอสเฟตชนิดนี้เกิดเกี่ยวข้องกับ Chert beds และ Black shale เราจึงสามารถติดตามหาชั้นฟอสเฟตได้โดยติดตามหา Chert beds และ Black shale เป็นแนวทาง นอกจากนี้ชั้นฟอสเฟตมักจะมีแร่กัมมันตภาพรังสี เช่น ยูเรเนียม, ทอเรียม และพวก Rare earth elements ซึ่งสามารถตรวจได้ด้วยเครื่องมือ Scintillometer หรือเครื่องวัดกัมมันตภาพรังสีอื่น ๆ ฉะนั้นในการสำรวจหาฟอสเฟต เราจึงสามารถใช้เครื่องมือเหล่านี้ช่วยในการสำรวจด้วย แต่ด้วยเหตุที่ว่าเราไม่สามารถจะสังเกตุฟอสเฟตได้ด้วยตาเปล่า เพราะมีคุณสมบัติทางกายภาพและสีสรรไม่แน่นอนจึงจำเป็นต้องทดสอบด้วยน้ำยาเคมี เพื่อให้ทราบว่าหินที่ทดสอบนั้นเป็นฟอสเฟตหรือไม่ การทดสอบฟอสเฟตด้วยน้ำยาเคมีอาจทดสอบได้หลายวิธีด้วยกัน ที่ใช้กันแพร่หลายและไคณลก็มีอยู่ ๒ วิธีคือ

๑. ทดสอบด้วยน้ำยาแอมโมเนียม โมลิบเดท (Ammonium molybdate)

โดยการเอากรดไนตริก (HNO₃) หยดลงบนตัวอย่างที่เป็นก้อนหรือตัวอย่างที่บดละเอียดแล้ว และหยด แอมโมเนียม โมลิบเดทลงไปตามตัวอย่างที่ทดสอบ เป็นฟอสเฟตหรือมีฟอสเฟตผสมอยู่ก็จะได้ตะกอนหรือคราบน้ำเหลืองของ ฟอสโฟ - แอมโมเนียม โมลิบเดท (Phosphoammonium molybdate) เกิดขึ้น การทดสอบวิธีนี้ไม่สามารถหาเปอร์เซนต์ฟอสเฟตในสนามได้ แต่เป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วเหมาะแก่การใช้ทดสอบในสนาม

การเตรียมน้ำยา แอมโมเนียม โมลิบเดท

ใช้ ๕๐ กรัม ของแอมโมเนียม โมลิบเดท ซึ่งเป็นของแข็งละลายในแอมโมเนียม เข้มข้น ๗๐ c.c. และน้ำกลั่น ๑๕๐ c.c. เติมกรดไนตริก เข้มข้น ๒๕๐ c.c. และน้ำกลั่น ๕๐๐ c.c. คนให้เร็ว ๆ ใ้แล้วเติมน้ำกลั่นให้ครบ ๑๐๐๐ c.c. ตั้งทิ้งไว้ ๒๔ ชั่วโมง

๒. ทดสอบด้วยน้ำยา วานาโดโมลิบเดท (Vanadomolybdate Reagent)

โดยการเอาตัวอย่างหินบดให้ละเอียดแล้วใส่ในหลอดแก้ว (Test tube) จำนวนเล็กน้อยเติมน้ำยา วานาโดโมลิบเดท ลงไปประมาณ ๕ - ๑๐ c.c. แล้วเขย่า ถ้ามีฟอสเฟตเจือปนอยู่ ภายในเวลา ๒ - ๓ นาที น้ำยาจะกลายเป็นสีเหลือง ความเข้มของสีที่ได้อาจขึ้นอยู่กับ